

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk och/eller vedanatomisk analys av paneler Mariagården och Dinglebo Stenungsund, vidare på klockstapeln från Kungslena kyrka, vidare Kungsnäs allé, Göteborg, samt två vedprover från två okända byggnader i Champagne, Frankrike

Linderson, Hans

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2023). *Dendrokronologisk och/eller vedanatomisk analys av paneler Mariagården och Dinglebo Stenungsund, vidare på klockstapeln från Kungslena kyrka, vidare Kungsnäs allé, Göteborg, samt två vedprover från två okända byggnader i Champagne, Frankrike*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2023:62). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

22 Augusti 2023

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2023:62

Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK OCH/ELLER VEDANATOMISK ANALYS AV
PANELER MARIAGÅRDEN OCH DINGLEBO STENUNGSUND VIDARE
PÅ KLOCKSTAPELN FRÅN KUNGSLENA KYRKA VIDARE KUNGSNÄS
ALLÉ, GÖTEBORG SAMT TVÅ VEDPROVER FRÅN TVÅ OKÄNDA
BYGGNADER I CHAMPAGNE, FRANKRIKE**

Uppdragsgivare: Göteborgs universitet, Hantverkslaboratoriet, Box 115, 405 30 Göteborg.
Projekt: 3016BLLIND. (kontaktperson: Linda Lindblad, linda.lindblad@conservation.gu.se)

Område: Södra Dalarna **Prov nr:** 83506-83520 **Antal borrh+sågprov:** 5+10

Dendrokronologiskt objekt: A-B Stenungslund, C-D Champagne Frankrike, E-F Kungslena kyrkas klockstapel, G-H & J+K Kvibergsnäs allé londeri+ladugård Göteborg, I, Örnanäs Lönsboda.

Resultat dendro:

Dendro nr:	Provnr: Placering enl Melin	Trädslag	Antal år (2 radie om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer; vågat dateringsförslag inom parantes. Pith P no ÅR
VED	A	Al	c40	B	-	<i>Alnus sp</i>	Semi tangentiellt uttag
VED	B	Al	C30	W	-	<i>Alnus sp</i>	Radiärt uttag
VED	C	Al	3	W	-	<i>Alnus sp</i>	Tangentiellt uttag
VED	D	Poppel / asp	6	W	-	<i>Populus sp</i>	Tangentiellt uttag
16264	E	Tall	36	Sp >36 W?	(1579)	Ej säker	(kring 1580)
16265	F	Tall	49	Sp 49? nära W	(1575)	Ej säker	(kring 1580) P 50
19630	G	Tall	89	Sp 57 W	1751	V 1751/52	
19631	H	Tall	182	Sp 35	1742±1	1743-1793	1750-talet
19627	J	Tall	286;4	Sp c120 W	1758	V 1758/59	
19628	K	Tall	70	W	1827	V 1827/28	
78689	I	Tall	109	Sp 36 ej W	1828	1828-1850	1830-talet

(resultatuppgifter är inte säkra resultat utan kan snarare ses som dateringsförslag. Dessa behöver kompletteras.)

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Undersökningen var huvudsakligen föremål för vedbestämning. Prov J och K skulle dendroanalyseras. Vid närmare granskning visade det sig att flera prover hade goda förutsättningar för åldersbestämning med dendrokronologi, där vedbestämning ingår.

A-B är från panelbrädor av al, (klibbal eller gråal), virket är radiärt till semitangentiellt uttaget bark eller vankant. Trädet med provbeteckningen A är cirka 80 år vid avverkningen. Mariagården & Dinglebo 140.

C-D är från Champagne i Frankrike, den första är av al den andra är av poppel/ asp. Virket är tangentiellt uttaget med vankant eller med få årsringar till vankant. Prov D är av en cirka tioårig stam och således även nära mårgen.

E-F är av furuvirke och har inte säkert daterats. Båda har givits ett dateringsförslag kring 1580 men för att säkerställa detta behövs fler prover med samma ålder och objekt (klockstapel) undersökas.

G, H, J och K är samtliga av furuvirke. Alla utom den sistnämnda kan vara avverkade på **1750-talet**, vilken är avverkad **vinterhalvåret 1827/28** i området Dalarna till östlandet i Norge. Samma proveniens får prov H. Övriga är från Västergötland eller möjligen Närke.

I är från Örnanäs i Lönsboda kommun och är av furu och dateras till 1828-1850 mest sannolikt **1830-talet** med lokal källort.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ’s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Vid extern kommunikation av resultaten i den här rapporten önskas omnämnande av laboratoriet.

Vid referens till rapporten: *Linderson, H. 2023. Dendrokronologisk och vedanatomisk analys av paneler (se ovan). Nationella laboratoriet för vedanatomy och dendrokronologi rapport 2023:62. Lund: Lunds universitet.*

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet